

یادداشت

آیین‌نامه جامع ارتقای کیفیت خودرو راهبردها، ضمانت‌ها و چشم‌انداز اجرایی

سیدحامدعاملی

معاون صنایع ماشین‌آلات و تجهیزات وزارت صمت

ارتقای کیفیت در صنعت خودرو، یکی از محورهای اصلی سیاست صنعتی کشور در دهه پیش‌رو است و اجرای آن نقشی تعیین‌کننده در افزایش بهره‌وری، ارتقای رضایت مصرف‌کنندگان و توسعه صادرات خواهد داشت. صنعت خودرو، به‌عنوان یکی از صنایع مادر و پیش‌ران، سهم درخورتوجهی در ارزش افزوده، اشتغال مستقیم و غیرمستقیم و نیز توسعه فناوری دارد؛ ازاین‌رو نظام حکمرانی کیفیت در این صنعت نمی‌تواند مبتنی بر رویکردهای سنتی یا بخشی‌باشد، بلکه نیازمند سازوکاری دقیق، شفاف، پاسخ‌گو و مبتنی بر شاخص‌های کمی و قابل ارزیابی است. تدوین «آیین‌نامه ارتقای کیفیت خودروهای داخلی» براساس این و در راستای تکلیف قانونی وزارت صمت، معدن و تجارت و با هدف ایجاد یک چارچوب یکپارچه برای نظارت، پایش، و راهبری کیفیت در تمام زنجیره ارزش خودرو انجام شده است. این آیین‌نامه، نخستین سند ملی در حوزه کیفیت خودرو با رویکرد سیستمی است که کیفیت را نه‌تنها در نقطه تولید، بلکه در کل چرخه عمر محصول شامل طراحی، تأمین، ساخت، فروش و خدمات پس از فروش رصد و ارزیابی می‌کند. ارتباط این آیین‌نامه با اسناد بالادستی نظیر قانون حمایت از مصرف‌کنندگان، مصوبات شورای عالی استاندارد، برنامه‌های پنج‌ساله توسعه و سیاست‌های کلی تولید ملی، نشان‌دهنده ضرورت تحول ساختاری در نظام مدیریت کیفیت است. وزارت صمت با اجرای این آیین‌نامه گامی مهم در راستای تحقق نظام تنظیم‌گری و نظارتی کارآمد برداشته و چارچوبی ایجاد کرده است که امکان پاسخ‌گویی، شفاف‌سازی و ایجاد رقابت سالم میان تولیدکنندگان را فراهم می‌آورد.

منطق سیاستی و چرایی تصویب آیین‌نامه

ضرورت تصویب این آیین‌نامه از چند منظر قابل تبیین است. نخست، تولیدکنندگان داخلی امروز توانایی افزایش تیریز را دارند، اما ارتقای هم‌زمان سطح کیفی محصولات نیازمند یک ساختار نظارتی استاندارد، جامع و عملیاتی است که بتواند به صورت مستمر کیفیت در زنجیره تأمین و تولید را پایش کند. دوم، این آیین‌نامه با تعریف شاخص‌های مشخص (مانند TA, SOP, IQS و شاخص‌های رضایت مشتریان) امکان ارزیابی دقیق و قابل‌مقایسه خودروهای تولید داخل را فراهم کرده است. سوم، براساس آیین‌نامه جدید، همه اطلاعات مربوط به قطعات، فرایندهای تولید و خدمات پس از فروش باید در سامانه‌های اطلاعاتی ثبت و برای وزارت صمت، سازمان ملی استاندارد و سازمان حفاظت محیط زیست قابل مشاهده باشد.

نقش و وظایف نهادهای اصلی در اجرای آیین‌نامه

● **شورای عالی استاندارد:** تعیین استانداردهای اجباری خودرو و بازنگری دوره‌ای آنها؛ الزام خودروسازان به اجرای استانداردهای مصوب مطابق آیین‌نامه
● **سازمان ملی استاندارد ایران:** انجام آزمون‌های اصلی خودرو، صحت‌سنجی رعایت استانداردهای اجباری، تأیید نتایج آزمون‌ها و رسیدگی به موارد انحراف یا نبود انطباق
● **شرکت‌های بازرسی منتخب:** باورنظارتی وزارت صمت، ارزیابی مستمر کیفیت خدمات پس از فروش، اجرای آزمون‌های تخصصی، تهیه و ارائه گزارش‌های دوره‌ای از وضعیت کیفیت و انطباق. با این ساختار، آیین‌نامه تلاش کرده است مجموعه‌ای منسجم از نهادهای تنظیم‌گر، نظارتی و صنعتی را در کنار یکدیگر قرار دهد تا کیفیت به‌عنوان یک معیار مشترک و الزام‌آور در کل شبکه ارزش خودرو اعمال شود.

تشریح مهم‌ترین احکام آیین‌نامه

۱- **استانداردهای اجباری و الزامات طراحی:** شاخص SOP کیفیت در مرحله شروع تولید انبوه و سلامت خودرو هنگام تحویل نیز از جمله الزاماتی است که خودروساز باید براساس آن طراحی، تولید و کنترل کیفیت را انجام دهد. استانداردهای مربوط به دوام، ایمنی و عملکرد نیز باید براساس مصوبات شورای عالی استاندارد ایران در موعد مقرر اجرا شوند.

۲- **وظایف خودروسازان:** مطابق مواد ۹، ۸، ۱۰ و ۱۱ آیین‌نامه، خودروسازان موظف‌اند همه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات مورد نیاز برای ردیابی دقیق قطعات (شامل کد فنی، طول عمر، نام سازنده و تاریخ تولید) را ایجاد و فعال کنند، همه سامانه‌های کیفی مرتبط با طراحی، تأمین، تولید و خدمات پس از فروش را به صورت مستمر مستند، مدون و به‌روزرسانی کنند، برنامه آزمون قطعات مشمول استانداردهای اجباری را در اختیار سازندگان مواد و قطعات قرار دهند، در صورت بروز انحراف از شاخص‌های کیفی یا ظهور مشکلات معتبران، در مدت شش ماه اقدام لازم برای رفع عیوب و ارائه گزارش اصلاحی را انجام دهند و نهایتاً در صورت نبود موفقیت در آزمون‌های اصلی خودرو، عرضه محصول را تا زمان رفع کامل همه عیوب به‌صورت کامل متوقف کنند.

۳- **فرایند بازرسی و پایش کیفیت:** کارگروه کیفیت صنعت خودرو، مسئول تدوین سیاست‌ها، پایش شاخص‌ها، بررسی گزارش‌ها و تصمیم‌گیری درباره موارد اختلاف است. شرکت‌های بازرسی منتخب نیز موظف‌اند خدمات پس از فروش را به صورت دوره‌ای ارزیابی و گزارش‌های تکمیلی را ارائه کنند. علاوه‌براین، وزارت صمت مکلف است شاخص‌های کیفی و امتیاز رقابتی خودروها را در دوره‌های یک‌ساله در سامانه مربوطه بارگذاری کند تا امکان مقایسه محصولات و سیاست‌گذاری دقیق فراهم شود.
۴- **سازوکار گزارش‌دهی و شفافیت:** یکی از نقاط قوت آیین‌نامه، الزام به ارائه گزارش‌های دوره‌ای به سیاست‌گذار و اطلاع‌رسانی عمومی نتایج است. این اقدام علاوه بر افزایش شفافیت، موجب تقویت اعتماد مصرف‌کنندگان و ایجاد انگیزه برای خودروسازان در بهبود عملکرد می‌شود. وزارت صمت با بهره‌گیری از داده‌های سامانه اطلاعاتی، قادر خواهد بود وضعیت هر یک از خودروها را براساس شاخص‌های کیفی، عملکرد شبکه تأمین و میزان رضایت مشتریان ارزیابی کند.

ضمانت‌های اجرایی و جمع‌بندی سیاستی

آیین‌نامه ارتقای کیفیت خودروهای داخلی، مجموعه‌ای از ضمانت‌های اجرایی صریح و الزام‌آور را برای صیانت از حقوق مصرف‌کنندگان، ارتقای نظم تولید و ایجاد انضباط کیفی در شبکه ارزش خودرو پیش‌بینی کرده است. این ضمانت‌ها شامل تعلیق تولید در صورت موفقیت‌ناداشتن خودروها در آزمون‌های مرجع، اعلام عمومی موارد کیفی دارای اهمیت، همچنین تکلیف مشخصی برای وزارت نفت و وزارت نیرو در زمینه استانداردسازی سوخت و تأمین برق باکیفیت، به عنوان زیرساخت اساسی ارتقای کیفیت و ایمنی خودروها، تعیین شده و اجرای آن برای تحقق نتایج کیفی پایدار ضروری است. تحقق اهداف این آیین‌نامه تنها با اجرای دقیق مفاد آن امکان‌پذیر است و این مهم نیازمند همکاری یکپارچه خودروسازان، سازندگان قطعات، شرکت‌های بازرسی، نهادهای استاندارد، دستگاه‌های اجرایی و شبکه خدمات پس از فروش است. وزارت صمت با اتکا به این ساختار سیاستی، مسیر نوسازی کیفی صنعت خودرو را بر پایه استانداردهای روز، فناوری‌های نوین، شفافیت داده‌محور و انضباط نظارتی ترسیم کرده است. این آیین‌نامه یک سند اجرایی صرف نیست، بلکه چارچوبی برای تحول نظام‌مند کیفیت، تقویت پاسخ‌گویی و ایجاد اطمینان برای مردم و تولیدکنندگان در همه مراحل طراحی، تولید، عرضه و خدمات پس از فروش است. وزارت صمت بر استمرار اجرای دقیق آیین‌نامه، پایش منظم شاخص‌های کیفی و ارتقای تدریجی الزامات تأکید دارد و این فرایند را لازمه حرکت صنعت خودرو به سمت ارتقای رقابت‌پذیری داخلی و بین‌المللی می‌داند. موفقیت این آیین‌نامه، موفقیتی ملی بوده و افزایش رفاه و امنیت مصرف‌کنندگان، تقویت برند ملی و توسعه پایدار صنعت خودرو را به همراه خواهد داشت. در این راستا، وزارت بر این باور است که انسجام، همکاری فراگیر و رعایت دقیق استانداردهای ملی و بین‌المللی، مسیر قطعی تحقق اهداف کیفی کشور است و همه بخش‌های صنعت باید نقش خود را در این تحول ایفا کنند.

شرق؛ قیمت دلار در بازار تهران دوباره خبرساز شده است. بهای هر اسکناس آمریکایی که اندکی پیش از جنگ ایران و اسرائیل در کانال قیمت ۷۰ تا ۹۰ هزار تومان نوسان می‌کرد، با شروع جنگ ۱۲روزه به کانال قیمت صد هزار تومان برگشت و دوباره پس از جنگ به کانال قیمت ۸۰ هزار تومان برگشت اما این موضوع دوامی نداشت و دوباره دلار از شه‌ریور به کانال صد هزار تومان برگشت و حالا با شیب تندی از ۱۴۰ هزار تومان عبور کرده است.

تب‌وتاب دلار بالا گرفت

پیش‌ازاین در اواخر اسفند سال ۱۴۰۳ بهای هر قطعه اسکناس دلار در بازار کشور به مرز صد هزار تومان رسید و در مقطع کوتاهی اندکی از صد هزار تومان عبور کرد. ورود دلار به کانال قیمت صد هزار تومان در شرایطی رخ داد که تنش لفظی بین ایران، آمریکا و اسرائیل بالا گرفته بود و زمزمه‌های شکست مذاکرات ایران و ایالات متحده آمریکا از هفته‌ها قبل به گوش می‌رسید. پس از این اتفاق دوباره اخباری منتشر شد، مبنی بر اینکه دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری آمریکا خواهان مذاکره با ایران است و میانجی‌گرها شروع به کار کرده‌اند. برخی رسانه‌ها حتی از احتمال مذاکرات مستقیم ایران و آمریکا می‌نوشتند و دراین‌میان تحلیل‌های خبری به این سمت پیش رفت که ترامپ با تابناهو، نخست‌وزیر اسرائیل درباره پرونده هسته‌ای ایران اختلاف نظر اساسی دارد و متمایل به مذاکره است. تحلیل‌های که بعد افشا شد نوعی عملیات فریب روانی از سوی آمریکا و اسرائیل بوده و آنها خود را برای حمله به ایران آماده می‌کردند. با این حال اقتصاد خبرمحور کشور این تحلیل‌ها و اخبار را جدی گرفته و دلار پس از عید ۱۴۰۴ اندک‌اندک کاهش‌ی شد و به کانال قیمت ۷۰ هزار تومان برگشت و پس از آن در کانال قیمت ۸۰ تا ۹۰ هزار تومان نوسان کرد. در سحرگاه روز جمعه ۲۳ خرداد ۱۴۰۴ اما مردم ایران با صدای موسک‌ها و پدافندها از خواب برخاستند و اسرائیل به ایران حمله کرد. حمله اسرائیل به ایران بهای دلار را دوباره به کانال قیمت صد هزار تومان رساند اما با حادث‌شدن فضای جنگی به کشور بازار ارز تعطیل شد و اعلام روزهانه نرخ دلار بازار آزاد متوقف شد. جنگ بین ایران و اسرائیل ۱۲ روز طول کشید و وقوع آتش‌بس دوباره قیمت دلار را به کانال ۸۰ هزار تومان برگرداند. با این حال سایه نااطمینانی جنگ همچنان بر اقتصاد سایه افکنده و بهای دلار تا اوایل شهریور امسال دوباره به کانال صد هزار تومان رسید و نرخ دلار نه‌تنها در کانال صد هزار تومان تثبیت شد که در این کانال قیمت شروع به پیش‌روی کرد. بهای دلار در هفتمت ۱۴آذر اسمال به ۱۱۴ هزار تومان رسید اما اسکناس آمریکایی به همین نرخ رضایت نداد و در فاصله یک ماه با جهشی چشمگیر از ۱۴۰ هزار تومان عبور کرد و نرخ آن در بازار روز گذشته تهران تا ۱۴۴ هزار تومان بالا رفت. جهش تند قیمت دلار سبب شد که تعدادی از صرافی‌های بازار تهران دست از فروش دلار کشیدند و صرافی‌ها به حالت نیمه‌تعطیل درآمد. قیمت طلا و سکه هم به موازات نرخ ارز صعود تندی در پیش گرفته و بهای هر گرم طلای ۱۸ عیار در بازار تهران از ۱۵۵ میلیون تومان گذشت و بهای هر قطعه سکه امامی را ۱۶۰ میلیون تومان عبور کرد. بهای طلا در بازار تهران تنها متأثر از قیمت دلار نبوده و قیمت طلا در بازار جهانی رکوردشکنی کرده است. هر اونس طلا در بازار جهانی از چهارهزارو ۵۰۰ دلار گذشته است و به دنبال نوسان تند قیمت‌ها، حالا بخشی از طلافروشی‌های تهران و برخی شهرهای ایران به حالت نیمه‌تعطیل درآمده‌اند و معاملات متوقف شده است. پیش‌ازاین انتشاره طلا و جواهر تهران خبر داده بود که بانک مرکزی در اقدامی عجیب حساب ۸۰۰۰ طلافروشی را مسدود کرده است و برخی قطعه سکه امامی از این بود که بانک مرکزی این کار را با هدف محدودکردن معاملات طلا و مهار افزایش قیمت در بازار طلا و سکه انجام داده است.

پزشکیان: پول نداریم!

ماجرا به همین‌جا ختم نشد و زمزمه‌های استعفا یا برکناری محمدرضا فرزین، رئیس بانک مرکزی، به گوش رسید. برخی رسانه‌ها عکس‌هایی منتشر کردند و نوشتند که رئیس ساختمان شیشه‌ای میرداماد دیروز در نشست مجلس درباره لایحه بودجه ۱۴۰۵ حاضر نبوده است. از آن سو مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهوری که با ورود به دی‌ماه، لایحه بودجه سال آینده را به مجلس برده است، زیر تیغ انتقادها قرار گرفته است. دولت بودجه سال آینده را بسیار انقباضی بسته است و درحالی‌که نرخ تورم به بالای ۴۰ درصد رسیده، میزان افزایش حقوق و دستمزد کارمندان و بازنشستگان را تنها ۲۰ درصد قرار گرفته است. از آن سو علی مدنی‌زاده، وزیر اقتصاد پزشکیان که گفته می‌شود به بازار آزاد گرایش دارد، بارها اعلام کرده است که ارز را تک‌نرخ می‌کند و ارز ترجیحی کالاهای اساسی و دارو باید تدریجی برداشته شود. دولت همچنین در هفته‌های گذشته چهار سفر را از پول حذف کرده و نرخ سووم لیتری پנچ هزار تومان را برای بنزین اعلام کرده است. به جز این دولت خبر داده است که به دنبال افزایش قیمت آب و برق نیز هست. پزشکیان در پاسخ به انتقادها درباره افزایش قیمت حامل‌های انرژی، حذف ارز ترجیحی و افزایش ۲۰ درصدی مزد کارمندان و بازنشستگان صراحتاً گفته است که دولت پول ندارد و میزان ارز محدود و ناکافی است و منتقدان بگویند که دولت پول از کجا بیآورد؟ محمدرضا فرزین، رئیس بانک مرکزی، هم در نشست با نمایندگان مجلس گفته که او مسئول تأمین ارز نیست و مسئول تخصیص ارز است. اما این گفته‌های پزشکیان و کابینه دوباره با موجی از حملات نمایندگان مجلس و سایر منتقدان مواجه شد که دولت به‌صراحت می‌گوید که ناتوان است و قدرت مهار گرانی را ندارد. همین منتقدان اغلب گفته‌اند که این دسته از اظهارات پزشکیان و کابینه او باعث شدت‌گرفتن افزایش نرخ ارز شده است.

مگر پزشکیان دروغ می‌گوید؟

با این حال آلبرت بغزبان، اقتصاددان و عضو هیئت علمی دانشگاه تهران، به «شرق» می‌گوید که اینکه دولت به‌صراحت می‌گوید پول ندارد، واقعیت است و همین افرادی که منتقد این صراحت‌ها هستند، پیش‌ازاین دولت‌های گذشته را به خبردرمانی در بازار ارز متهم می‌کردند و می‌گفتند که دولت و بانک مرکزی واقعیات را نمی‌گوید و به خبردرمانی روی آورده است. مصداق این ادعا در دولت دوازدهم و سیزدهم رخ داد که بارها این دولت‌ها در مواجهه با شوک‌های ارزی اعلام کردند که اموال بلوکه ایران در سایر کشورها آزاد شده است و به‌زودی این دلارها به بازار ارز تفریق می‌شود. به جز این اخباری از مثبت‌بودن روند مذاکرات ایران و آمریکا بارها و بارها از سوی دو دولت گذشته مخایره شد اما هیچ‌کدام به جایی نرسید؛ اخباری که گفته می‌شد اصولا با هدف خبردرمانی برای بازار ارز منتشر می‌شوند. ماجرا به همین‌اخبار محدود نبود و از دولت محمود احمدی‌نژاد به این سو، شوک‌های ارزی با بگیر و ببند دلالتان و فعالان بازار ارز و طلا مواجه می‌شد و کار به حبس طولانی جشدیشی بسم‌الله، دلال بازار ارز و اعدام وحید مظلومین معروف به سلطان سکه در ۲۳ آبان ۱۳۹۷ رسید اما هیچ‌کدام از این مسائل نتوانست زخم مزمن بازار ارز کشور را درمان کند. آلبرت بغزبان، اقتصاددان، به «شرق» می‌گوید که دولت چهاردهم گرفتار پیچیده‌ترین وضعیت اقتصادی کشور در چهار دهه اخیر شده است و مجموعه‌ای از عوامل سیاسی، اقتصادی و انتظارات منفی در کنار هم قرار گرفته‌اند و فضای بازار را ملتهب کرده‌اند. او معتقد است پس از تقدیم لایحه بودجه ۱۴۰۵ به مجلس، طرح موضوع تورم حدود ۴۰ درصدی، حذف ارز ترجیحی و اظهارات مقامات اقتصادی و از آن سو احتمال جنگ دوباره و افزایش سطح تنش‌های بین‌المللی سبب شده است که سطح نااطمینانی به‌شدت افزایش یافته و طبیعی است که بازار ارز به چنین سیگنال‌هایی واکنش نشان دهد. این

پنج اقتصاددان در گفت‌وگو با «شرق» ریشه شوک‌های بازار ارز را بررسی می‌کنند

مرز توقف دلار کجاست؟

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر

مهر